

Dosarul nr. 2ra-1749/23
2-22116398-01-2ra-09012024

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. N. Mămăligă)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Pahopol, R. Pulbere, A. Malii)

ÎNCHEIERE

24 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Mariana Ursachi

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Bondari Valerii împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Primăria municipiului Chișinău și executorul judecătoresc Ungureanu Oleg, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 03 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Pantea Daniel și a fost menținută hotărârea din 24 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La data de 12 mai 2022, Bondari Valerii a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Primăria municipiului Chișinău și executorul judecătoresc Ungureanu Oleg, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la data de 15 martie 2005, s-a adresat în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului municipal Chișinău privind acordarea spațiului locativ conform prevederilor art. 35 al Legii nr. 416 din 18 decembrie 1990 cu privire la poliție. Prin hotărârea din 20 aprilie 2005 a Judecătoriei sectorului Centru mun. Chișinău, menținută prin decizia din 26 noiembrie 2005 a Colegiului Civil al Curții de Apel Chișinău, Consiliul municipal Chișinău a fost obligat să-i acorde lui și membrilor familiei sale spațiul

locativ conform prevederilor art. 35 al Legii cu privire la poliție nr. 416 din 18 decembrie 1990 și art. 42 al Codului cu privire la locuințe.

Întru executarea hotărârii judecătorești din 20 aprilie 2005 a fost emis titlul executoriu nr. 2-1080/05, care nu a fost executat până în prezent. Din motiv că nu a fost găsită o soluție pentru executarea hotărârii judecătorești, la 05 martie 2007, a sesizat Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care a recunoscut cerințele înaintate, iar Republica Moldova a fost sancționată pentru cazul neexecutării.

Consideră că în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, este în drept de a pretinde constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești din 20 aprilie 2005, în situația în care nu se execută timp îndelungat, cu toate că a întreprins măsurile prevăzute de normele legale referitoare la executarea actelor judecătorești.

Urmare a neexecutării hotărârii judecătorești irevocabile a suportat suferințe psihice, care rezultă din situații de stres la care a fost expus atât el, cât și membrii familiei sale. La fel, suferințele sale se explică și prin multiplele solicitări adresate organului de executare și autorității publice locale în vederea executării hotărârii respective, însă a primit răspunsuri formale, fără careva acțiuni concrete, prin urmare evaluează prejudiciul moral cauzat la suma de 150 000 de lei.

Prin hotărârea din 24 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost admisă parțial acțiunea și s-a constatat încălcarea drepturilor reclamantului Bondari Valerii la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei sectorului Centru mun. Chișinău, din 20 aprilie 2005. S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Bondari Valerii prejudiciul moral în mărime de 20 000 de lei. În rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.

La data de 22 noiembrie 2022 Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a declarat apel nemotivat, iar la data de 28 ianuarie 2023 a declarat apel motivat împotriva hotărârii din 24 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă.

Prin decizia din 03 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Pantea Daniel și a fost menținută hotărârea din 24 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Chișinău a reținut că urmează să verifice temeinicia pretențiilor formulate de către Bondari Valerii privind repararea prejudiciului moral pentru neexecutarea hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, pentru perioada 16 octombrie 2018 – 05 august 2022.

Instanța de apel a conchis că statul este responsabil pentru întârzierile cauzate de autoritățile sale administrative, care la caz, nu au întreprins măsuri eficiente și reale în vederea executării documentului executoriu emis în baza hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, iar omisiunile autorităților nu pot fi imputate reclamantului/intimat Bondari Valeri, care a manifestat o atitudine

activă întru realizarea efectivă a dreptului său, conferit prin actul judecătoresc pronunțat.

În contextul celor relatate, instanța de apel a conchis că, neexecutarea continuă a hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, inclusiv în perioada invocată de reclamantul Bondari Valerii, prin prezenta acțiune, 16 octombrie 2018 – 05 august 2022, constituie o încălcare a dreptului reclamantului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și prezintă o violare a dreptului subiectiv al acestuia, garantat de art. 6 par. (1) CEDO.

Cu referire la pretenția privind încasarea prejudiciului moral, instanța de apel a constatat că instanța de fond, la pronunțarea hotărârii, în mod corect a apreciat cuantumul prejudiciului moral în mărime de 20 000 de lei, sumă pe care instanța de apel o consideră rezonabilă și proporțională în raport cu suferințele psihice suportate de către reclamant.

Totodată, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, statutul social al persoanei, miza pentru reclamant, precum și acordarea anterioară a despăgubirilor morale, instanța de apel a reținut că suma de 20 000 de lei, dispusă spre încasare de instanța de fond, constituie o compensație ce ar aduce o satisfacție echitabilă reclamantului Bondari Valerii, pentru perioada de încălcare invocată 16 octombrie 2018 – 05 august 2022.

Or, mărimea compensației solicitate spre încasare cu titlu de reparare a prejudiciului moral în sumă de 150 000 de lei, este una excesivă, motiv din care nu poate fi admisă integral, nefiind stabilite suferințele morale de o asemenea intensitate.

La data de 26 decembrie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a declarat recurs împotriva deciziei din 03 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel prin decizia din 03 octombrie 2023 nu a ținut cont de cerința fundamentală față de despăgubirea prejudiciului moral, care constă în faptul că la determinarea despăgubirilor care acordă o satisfacție echitabilă părții în proces, obligatoriu se vor lua în considerare toate circumstanțele relevante ale pricinii.

Prin urmare, constată că concluziile instanței de fond precum că intimatului i-a fost cauzat un prejudiciu moral ce urmează a fi recuperat prin acordarea unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat este neîntemeiată, deoarece în cazul dat suntem în prezența unei întârzieri de executare a unei hotărâri judecătorești și nicidecum nu poate fi vorba despre o neexecutare propriu-zisă, prin urmare, consideră concluzia instanței în acest sens a fi neîntemeiată.

A menționat că hotărârile privind obligarea Consiliului municipal Chișinău să acorde spațiu locativ unor subiecți de drept, poartă un caracter specific și asta deoarece fondul municipal de spațiu locativ este epuizat. În context, neexecutarea categoriei date de hotărâri nu ține de conduita cu rea-credință a debitorului sau a

organului împuternicit să contribuie la executarea lor, dar de imposibilitatea executării acestor hotărâri din motive mai presus de voința părților implicate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 03 octombrie 2023.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa recurentului Ministerului Justiției al Republicii Moldova, prin intermediul poștei electronice, la data de 25 octombrie 2023 (f.d. 139).

Astfel, recursul, declarat la data de 26 decembrie 2023, este în termen.

La data de 11 ianuarie 2024, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 155).

Referințe nu au fost depuse.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, în raport cu actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

În sensul art. 433 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(1).

Articolul 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă statuează că, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului de procedură civilă exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele precitate oferă un drept exclusiv instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că Codul de procedură civilă dezvoltă nu doar caracterul ne devolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că motivele de casare, invocate în recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor admise de instanțele inferioare și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretenși argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor. Astfel, la motivarea oricărei cereri de recurs, pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, trebuie să țină cont de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă, statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38, cauza Stanev împotriva

Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (cauza Helmers c. Suediei, 09 octombrie 1991).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 432 alin. (1), art. 433 alin. (1) lit. a), art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi